

תופעת השמות הכפולים והכינויים לאישים ומקומות בתנ"ך

הרב ד"ר ארי יצחק שבט*

ראשי פרקים:

1. הקדמה – התופעה והסבריה
2. תופעות דומות בעבר ובהווה
3. דוגמאות מן התנ"ך
4. סיכום

הקדמה – התופעה והסבריה

אחת מהשאלות הנפוצות ביותר של מבקרי המקרא, מתייחסת לסתירות בין שמות האנשים ואתרים במקומות שונים בתנ"ך. לעתים קרובות, חז"ל ופרשנים רבים מתרצים זאת בכך שהיו לשמות ולאתרים הללו כינויים רבים, ולמשל: יתרו = יתר = רעואל = חובב = חבר = קיני = פוטיאל¹; עשו = שעיר = אדום²; מרים = אפרת³; משה = אביגדור⁴; דוד = אלחנן⁵; חזקיה = פלא יועץ אל גבור אביעד שר שלום⁶; סנחריב = תגלת פלאסר =

* תושב כוכב השחר, בוגר מחזור ט' (תשמ"מ). מרצה במכללת אורות ישראל. מדרשת אורות ועוד.

¹ שמות רבה כ"ז ח', תנחומא (בובר) שמות י"א, תנחומא יתרו ד': "שהיו לו שבעה שמות".

² בראשית ל"ו, במדבר כ"ד י"ח, שופטים ה' ד'.

³ פרקי דרבי אליעזר מ"ד (מהדורת אשכול, ירושלים תשמ"ג), עמ' קע"ג.

⁴ מגילה י"ג ע"א, סנהדרין י"ט ע"ב ובויקרא רבא א' ג'. במדרש נוספו עוד שמות: טוב או טוביה (סוטה י"ב ע"א), שמעיה, אלימלך ועוד (עיין בפירושו הקצר של ראב"ע לשמות ב' ט').

⁵ רות רבה ב' ב', וכן כתב רש"י בשמואל א' כ"א י"ט.

⁶ ישעיה ט' ה' ובסנהדרין צ"ד ע"א *] ראה דעת מקרא שם, ע' חכם, ירושלים התשמ"ד, כרך א' עמ' צ"ט הערה ב': "יש אומרים שהשם 'אל גבור' משמעותו כמשמעות השם חזקיהו". נציין שדברינו שונים מדרך האגדתא שם, הנוקטת

פלנאסר = שלמנאסר = פול = סרגון = אסנפר = רבא = יקירא⁷; וכדומה.

כך מצאנו שמיישבים חז"ל וחלק מהפרשנים את ההבדלים בין השמות בפרשת ויגש לבין אלה שבפרשת פנחס⁸, ובמיוחד את הבדלי השמות שבספר דברי הימים לעומת שאר ספרי התנ"ך ואף בתוכו עצמו. וזו לשון ראב"ע: "ואל תשום בעבור שנקרא שלום בשני שמות [כמו גם יהואחז], כי הנה שלמה הוא קהלת ובני שמואל ושני ואביה ושם כתוב כי הוא יואל⁹, ועמינדב הוא יצהר¹⁰ ואוריאל הוא צפניה¹¹, ורבים ככה ובתורה זרח הוא צחר¹². כך גם בשמות מקומות, כמו שבעים השמות של ירושלים¹³, כידון=נכון¹⁴, ובמדרש הדרן בכינויים הרבים של הר סיני: "ששה שמות נקראו לו: הר א-להים, הר בשן, הר גבנון, הר חמד, הר חורב¹⁵, הר סיני¹⁶ – וכן הלאה.

בעיני רבים מבני תרבות-זמננו, התירוצים הללו נראים כדרשות מאולצות ואפולוגטיות. לחילופין, יש שמרחיקים לכת לטעון שקיימת מגמה בדרשות חז"ל לצמצם

שחזקה וסנחריב הם הכינויים, ושמונה האחרים הם שמותיהם ולא כינויים. ובכל מקרה "אין משיבין על ההגדה" (תיקוני זוהר חדש קס"ו), עיין בהרחבה במאמריי, "תוקפם המחייב של מדרשי חז"ל – גישתו של הרמב"ן לאור הוויכוח בברצלונה", 'צוהר' גליון י"א (קיץ התשס"ב), עמ' 68-49; "הזכאים במקרא וחיובים בחז"ל", 'טללי אורות' גליון י"ב (תשס"ו), עמ' 48-24.

⁷ סנהדרין שם.

⁸ זרח = צוחר, אזני = אצבון, ישוב = יוב. ראה, למשל, רש"י, במדבר כ"ו ט"ז: "לאזני – אומר אני שזו משפחת אצבון, ואיני יודע למה לא נקראת משפחתו על שמו" [* להרחבה, ראה: מ' גרשוני, 'למשפחותם לבית אבותם', שעלי דעת א', שעלבים, ניסן התשל"ב, עמ' 121-115].

⁹ השווה שמואל א' ח' ב' לדברי הימים א' ו' י"ג.

¹⁰ השווה דברי הימים א' ו' ז' לפסוק כ"ג שם ולבמדבר ט"ז א'.

¹¹ השווה דברי הימים א' ו' ט' לפסוקים כ"א-כ"ב שם.

¹² ראב"ע, דניאל א' א' [* מוגה ע"פ מהדורת הכתר. תודה רבה לפרופ' י' עופר]. עיינו גם בפירושו הארוך על שמות י"ח ג'. דברינו כאן מועילים גם להבנת גישת הרמב"ן, דברים ב' י': "ויתכן שנקרא 'חוי' על שם שהיה נחש עלי דרך, ונקרא 'חורי' על שם חור פתן (ישעיה י"א ח'). כי השמות ישמרו הטעם ויחליפו המלות, כמו 'זרח וצחר' (בראשית מ"ו י') מן 'וצמר צחר' (יחזקאל כ"ז י"ח), 'אתננות צחרות' (שופטים ה' י'). וכן יעשו לשבח, יכנו 'יעקב' שהוא לשון מרמה או לשון עקלקלות (בראשית כ"ז ל"ו) ויקראו אותו 'ישרון' (ישעיה מ"ד ב'), מן תם וישר".

¹³ מדרש זוטא – שיר השירים (בובר) פרשה א'.

¹⁴ השווה דברי הימים א' י"ג ט' לשמואל ב' ו' ו', וראה סוטה ל"ה ע"ב. במידה מסויימת ניתן גם להתייחס לחילופי האותיות בשם 'תמנת סרח/חרס' כאל שינוי שם, כפי שהביאו בבבא בתרא קכ"ב ע"ב.

¹⁵ דווקא כינוי זה, המצוי ביותר בתנ"ך (למשל, שמות ל"ג ו'), הוא היחיד שאינו מופיע בתהלים ס"ח, הפרק הנדרש.

¹⁶ ילקוט שמעוני תהלים רמז תשצ"ו.

את מספר הדמויות ומקומות בתנ"ך, לזהות את אלו הפחות מוכרות, עם אלה המוכרות לנו יותר¹⁷.

לעומתם, ברצוננו כאן להראות את ההיגיון בדרכם של חז"ל והפרשנים הללו, על ידי הבנת השינוי שחל בעולם המודרני בנושא. הנקודה שנבקש לבסס היא שתופעת ריבוי השמות והכינויים אצל בני-אדם על פי תכונות הנפש או הגוף, על פי אירוע מסוים, מקצוע, עיר מוצא, וכדומה, הייתה הרבה יותר מצויה בדורות הקודמים מאשר היום.

תופעות זמות בעבר ובהווה

נראה לענ"ד שיש מקום להציע שלפחות חלק מהדרשות הללו נאמרו במישור הפשוט, ושאכן, בימי קדם, היה מקובל מאוד שלאדם אחד יש כמה שמות או כינויים. במקרא עצמו, אנו עדים לכך ששינוי שם לא נחשב לחריג, הן ביוזמה אלוקית¹⁸, והן על ידי בני אדם¹⁹.

לאמיתו של דבר, את ריבוי השמות והכינויים ניתן לזהות כתופעה אנושית-תרבותית שהתקיימה בתקופות שונות ומקומות רבים בעולם. לשם המחשה אציין את הנהוג בתרבות האידיש המזרח-אירופית: מילדותי אני זוכר שזקני הקהילה בחו"ל עדיין היו מזהים את חבריהם בכינויים, על פי מה שייחד אותם בגופם או באופיים (כשם שעשו באירופה, ובאידיש), בנוסף לשם הפרטי או במקומו²⁰. כינויים על פי מקום ההולדת היו מאוד מצויים, כגון: וילנר, קובנר, אודסר, אשכנזי, פרנק וכו'. כך גם על פי המקצוע: גולדשמידט וסילברמן (=תכשיטנים), קופרמן (=חבתן, כלומר איש החבית), ווסרמן וטריגר (סוחבי מים או סבלים בכלל). גם בתפוצות אחרות היה הדבר כך, ולדוגמא: אבוטבול (=לולן), תורג'מן (=מתרגם מכתבים), חלפון (=חלפן כספים). לא פעם היה אדם אחד מזוהה על ידי הבעל ואשתו בכינויים שונים לפי תחומי ההיכרות של כל אחד מהם עמו, או היכרות עם אביו (אברמוביץ', דוידסון) לעומת אמו (גיטלסון, אידילס). כפי שניכר, השמות הללו שימשו לעתים קרובות ממש לשם שני ובבוא הזמן, לשמות משפחה. וכך, באותו אופן יש להבין

¹⁷ י' היינמן, דרכי האגדה, ירושלים תשל"ד.

¹⁸ כמו אברם-אברהם (בראשית י"ז ה'), שרי-שרה (שם י"ז ט"ו) או יעקב-ישראל (שם ל"ה י').

¹⁹ כמו בן אוני-בנימין (בראשית ל"ה י"ח), הושע-יהושע (במדבר י"ג ט"ז), מתניה-צדקיהו (מלכים ב' כ"ד י"ז), אליקים-יהויקים (שם כ"ג ל"ד) או גדעון-ירובעל (שופטים ו' ל"ב).

²⁰ כגון מוישה שטמלר (=המגמגם), קליינר (=הנמוך), קלוגר / שפיצר / שארף (=החכם), וייס (=הבלונדיני) או שווארץ (=השחור).

ש"אפרתי" נהפך בתנ"ך לכינוי²¹; אם נקביל אותו לנהוג באידיש הריהו דומה לשמות: שטארק / לנגר / גרוס / גאנץ (=גיבור, גדול), או פירר (=מנהיג).

אמנם, המנהג להוסיף כינויים לשם זיהוי והבחנה פחת בהרבה בדורנו לעומת הדורות הקודמים. מסתבר שגרמו לכך כמה סיבות, הנוגעות בעיקר לתפוצת התרבות המערבית: א. כינוי נועד כדי להבדיל בין שני בני אדם בעלי שם פרטי זהה; לכן, מאז מוסד ונחקק השימוש בשמות משפחה (במאתיים השנים האחרונות לערך), הצורך בכינויים כדי לזהות ולהבדיל פחת מאוד.

ב. מאז התפשטות הקריאה והכתיבה בעולם, שמות הם יותר ממוסדים וקבועים ופחות "נזילים", והאפשרות "להדביק" כינוי ירדה.

ג. גם השימוש בדורנו בתעודות זהות ומחשבים, הפחית את הצורך וגם את האפשרות להצמדת כינוי מזהה לאדם.

ד. מאז חזרתנו לארץ ישראל, עם השימוש בעברית כשפה מדוברת וההתעוררות מחדש לעסוק בתנ"ך, מבחר השמות הפרטיים הולך ומתרבה מעבר לשמות הקלאסיים של 'שבעת האושפיזין' ודומיהם. ממילא כבר אין צורך להוסיף שם כינוי מזהה לכל 'משה', 'אברהם' או 'יעקב'²².

ה. כך גם הגלובליזציה של העולם (או להבדיל, "קיבוץ גלויות" אצלנו), הניידות, וכלי התקשורת האלקטרוניים, חושפים את הציבור למגוון עצום של אנשים, תרבויות, אופי, וכדומה, ואף דבר זה מביא לא רק ליותר שמות פרטיים, אלא גם ליותר סובלנות כלפי השונה. הגדרת ה"נורמלי" היא הרבה יותר רחבה ומורכבת מאשר פעם, וממילא, ב"ה, שמות הכינוי לחריג הולכים ופוחתים.

ו. בעקבות נפילת הקומוניזם, ערכי הדמוקרטיה מתפשטים בעולם. הדבר כולל, בין השאר, את הנימוסים ה"קורקטיים", השוללים חוסר-סובלנות כלפי השונה, תופעה שהיא, מבחינה ערכית-תורנית, ברוכה מאד²³. כתוצאה מכך, תרבות הכינויים והדבקת שמות משניים, היא פחות נסבלת.

²¹ עיין להלן הערה 43.

²² *] השווה לנוהל הפורמלי במשרד הפנים, הדורש מבני מיעוטים להוסיף ברישומים גם את שם הסב, בגלל מיעוט השמות הקיימים לצורך הבדלה וזהות].

²³ ולענ"ד, לא נותנים עליה מספיק את הדעת. חז"ל מתייחסים בחומרה לכינויים לבני אדם, ומזהירים כי "כל המכנה שם לחברו והקורא לחברו בכינויו, אין לו חלק לעולם הבא" (רמב"ם הלכות תשובה פ"ג הלכה י"ד, על פי בבא מציעא נ"ח ע"ב).

ז. בימי התנ"ך, היה הדבר טבעי ביותר שלשם יש משמעות ("על שום/שם מה?"²⁴). הורים קראו שם לבנם על שם מאורע²⁵, אמונה, תקווה, תכונה (או חיה המסמלת תכונה באותה תרבות) וכדומה, ולא על פי צליל, כפי שמקובל היום בעולם המערבי. אמריקאי ממוצע, שלרוב מדבר רק אנגלית, כלל אינו מבין את משמעות השם שבחר לבנו (שלרוב, מיובא משפות אחרות), והדבר אינו מפריע לו. ניתן אפילו למצוא יהודיות בשם 'נטלי' שלא יודעות שפירוש שמן הוא "חג המולד" ("ניטל"...) , וחסידים שלא מודעים לכך ש'סאטמאר' מנציח את שם ה"קדושה", אמה של אותו האיש!²⁶ כך, האמריקאים נהגו בעבר ללעוג על שמות האינדיאנים כגון "שור-יושב" וכדומה. זאת מפני שהם התרגלו למציאות שאין משמעות לשם, ואין הוא אלא תווית חיצונית הנידונה לפי נעימות הצליל, דבר המתאים למגמה התרבותית החיצונית שלהם. בעקבות הגלובליזציה, אופנה זו התפשטה אף יותר, וכל שכן בעקבות החשיפה לצלילים של שמות משפות זרות ורחוקות. לעומת זאת, בימי קדם, הקשר בין שם לבין תכונה, בין אם מדובר בתכונה הרצויה על ההורים (כבהענקת שם לתינוק), בין אם בתכונה קיימת (לעתים אף שלילית, כגון כינוי שהודבק), היה נראה טבעי ביותר, וממילא אנו עדים לדוגמאות רבות של מעבר מקבוצה אחת לחברתה (שמות ותכונות).

בנוסף לכל האמור, גם כיום מוכרת לנו התופעה שתכונה מסויימת בולטת אצל אדם מסוים, עד ששמו נהפך במשך הזמן לשם-תואר של אותה תכונה מאפיינת. לדוגמה, אדם חכם כונה בעבר משה²⁷, ובימינו – "איינשטיין", וחומר חזק בשם "Samsonite" (על שמו של שמשון). כך מזוהה גם משמעות ברורה לשמות כהנא, ג'ינג'י ויורם.

הדבר נכון גם לגבי שמות מקומות. במיוחד לפני עידן המחשוב והחשיבה ה"דיגיטלית", אנשים שונים היו עשויים יותר לזהות את מקום מגוריו של אדם מסוים בשמות שונים: ניו יורק (שם העיר), ברונקס (שם הרובע), ריברדייל (שם השכונה), "התפוח הגדול" או "מרכז הסחר העולמי", וכיוצא באלה.

דוגמאות מן התנ"ך

והנה, דוגמא לתהליך כזה ניתן למצוא בתנ"ך. על רצח אדם שלא ידוע מי רצחו, מצווה

²⁴ עיינו פסחים פרק י' משנה ה' ובגרסת הרמב"ם, פיהמ"ש שם.

²⁵ בראשית רבה ל"ז ז': "הראשונים... היו מוציאים שמם על שם המאורע".

²⁶ "סט. מארי". [יצוין כי עניין זה אינו מוסכם, ויש סבורים שהשם "סאטמר" מקורו בצירוף המילים הרומניות "סאטו מארה" שפירושו "כפר גדול"].

²⁷ "משה, שפיר קאמרת" – סוכה ל"ח ע"א, ביצה ל"ט ע"ב.

עם ישראל לערוף עגלה בנחל הקרוב²⁸. הטעימו חז"ל: "יבא דבר שלא עשה פירות ויערף במקום שאין עושה פירות, ויכפר על מי שלא הניחו לעשות פירות"²⁹. תכונת העגלה כבעל חיים רך ונחמד³⁰ ש"לא עשה פירות", מתבטאת גם בדברי שמשון כשהוא מכנה כך את אשתו: "לולא חרשתם בעגלתי, לא מצאתם חידתי"³¹. מעתה אנו יכולים להבין היטב כיצד בתיאור בניו של דוד, מיוחס יתרעם ל"עגלה אשת דוד"³², שעל פי דברי חז"ל אינה אלא מיכל ש"היתה חביבה עליו כעגלה"³³.

כמו כן, בדומה לתופעת כינויי האנשים על פי תכונותיהם, שהזכרנו לעיל, כך יש שהסבירו גם בשמות התנ"כיים אדום = שעיר, נמרוד³⁴, כליבי³⁵, נבל³⁶, עיקש³⁷, נחבי³⁸, וגעל³⁹. כך אנו רואים שגם שם של חיה המזוהה עם תכונה ברורה⁴⁰, הפך במהרה לשם תואר בו מכנים גם אחרים.

כך, לפי עניות דעתי, יש להבין גם שמות/תארים כגון: "אפרתי"⁴¹, "אגגי"⁴² וכדומה, וכך יש להבין גם את הקלות בה היו מקצרים או משנים שינויים קלים בשמות בעולם הקדום, כפי שמצביע על כך ראב"ע:

²⁸ דברים כ"א א'–ו'.

²⁹ סוטה מ"ו ע"א.

³⁰ השווה ירמיה מ"ו כ' והושע י' י"א.

³¹ שופטים י"ד י"ח.

³² שמואל ב' ג' ה', דברי הימים א' ג' ג'.

³³ מדרש תהילים (בבב) מזמור נ"ט [* השם 'רבקה' אינו שונה בהרבה מהשם 'עגלה'; עיין י' אליצור, דעת מקרא על ספר שופטים, עמ' קמ"ו, הערה 7].

³⁴ בראשית י', ח'–י"ב. עיינו בהרחבה במאמרי: "נמרוד – צדיק או רשע: הצעה חדשה לחטא דור הפלגה", 'טללי אורות' ח' (תשנ"ט), עמ' 19–11. שם הערתי שייכתן ש"נמרוד" לא היה שמו המקורי, אלא שכונה כך על ידי הבריות או שמא לקח לעצמו את השם כשעלה לשלטון, בדומה לשם אבימלך וכדומה.

³⁵ שמואל א' כ"ה ג', ברלב"ג וברד"ק שם.

³⁶ שם, ועיין ברד"ק שם שכתב: "נבל זה לא היה שמו".

³⁷ שמואל ב' כ"ג כ"ו. כך הסביר ד' קמחי, אנציקלופדיה לאישים בתנ"ך, תל אביב תשכ"ט, עמ' 717.

³⁸ במדבר י"ג י"ד. "נחבי" בערבית פירושו: פחדן (על פי קמחי, שם, עמ' 632).

³⁹ שופטים ט' כ"ו [* וראה: שמריה גרשוני, "מדרשי שמות בספר שופטים", עלוני ממרא 121, קרית ארבע התשס"ח, עמ' 110].

⁴⁰ כגון רחל, לאה, חולדה, דבורה, צביה, יעל, גמלי, נחש, זאב וכלב; ובדורות מאוחרים: אריה, דב, צבי וכדומה.

⁴¹ פרקי דרבי אליעזר מ"ד, מהדורת אשכול עמ' קע"ג. ועיינו בהרחבה במאמרי: "על שבט אפרים, האפרתים ומשיח בן יוסף (והציונות החילונית)", צוהר כ"ו, כסלו תשס"ז, עמ' 42–31.

⁴² עיינו במאמרי שם, עמ' 35 הערה 16, על סמך הגר"ח מבריסק (מובא אצל הר"י גרשוני, "מצות מחיית עמלק", בצומת התורה והמדינה, ח"ב עמ' 77) ובנו הרב משה סולובייצ'יק (מובא אצל בנו, הרב יוסף דוב סולובייצ'יק, "קול דודי דופק",

"ופעם יהפכו השם כמו חושים (בראשית מ"ו כ"ג), הוא שוחם (במדבר כ"ו מ"ב). ונקרא 'עבקי' בעבור שילדתהו אמו בע'צב (דברי הימים א' ד' ט'). גם יחסרו אות ממנו כמו מעכה (מלכים א' ט"ו ב') הוא מיכה (דברי הימים ב' י"ג ב'). והפך זה יוב (בראשית מ"ו י"ג) הוא ישוב (במדבר כ"ו כ"ד)... כמו תחו (שמואל א' א' א') תוח (דברי הימים א' ו' י"ט), וצוף (שמואל שם) וצופי (דברי הימים שם י"א), נוץ (שמות ל"ג י"א) ונוץ (דברי הימים א' ז' כ"ז)..."⁴³

סיכום

עד כאן הבאנו דוגמאות על קצה המזלג ממש, לאופנים בהם השם שבו כונתה בעבר דמות מסויימת, היה יכול להתחלף לעיתים תדירות על פי שורה ארוכה של גורמים וסיבות. ניתן להוסיף ולפרט דוגמאות רבות מאד מן התנ"ך לתופעה זו, אך העיקרון הריהו ברור: בימי קדם שמו של אדם או מקום היה הרבה יותר "נזיל" ומשתנה מאשר בימינו.

כיום, בין אם משום שאין צורך, אין אפשרות, או אין רצון⁴⁴, תופעת הכינויים איננה נפוצה כמו פעם. אולם לא כך היה בעבר, ואפילו בעבר הקרוב יחסית. ממילא מובנת היטב ההקפדה לגבי דיוק בשמות (ודיונים באיות) ושמות עיירות בספרות השו"ת בענייני גיטין⁴⁵. הרי כשייתכנו בבת-אחת שמות רבים ושונים, קשה לזהות על מי ועל איפה מדובר!

בכיוון זה כך יש להבין חלק ניכר מהסתירות-לכאורה, ומהדרשות על ריבוי השמות, של דמויות ומקומות בתנ"ך. לא כמדרש, לא כתשובה מאולצת או אפולוגטית, אלא כפשוטו של מקרא, הנטוע בתנאי המקומות והתקופות הנידונות.

⁴³ איש האמונה' עמ' 101-102), שהבחינו בין עמלק ביולוגי ועמלק רעיוני על פי הרמב"ם, הלכות מלכים פ"ה, הלכות ד'-ה', בהתאם לירושלמי יבמות פ"ב הלכה ו': "המן בן המדתא. וכי בן המדתא היה? אלא קוצץ בן קוצץ". כלומר, המן לא היה בנו של המדתא (שהיה בנו של אגג וחי מאות שנים לפני המן), אלא שהוא אימץ את שיטתו, ודוק.

⁴⁴ פירושו הארוך של ראב"ע לשמות י"ח ג'.

⁴⁵ ראוי לציין שהטעמים הללו קשורים למחלוקת בין הבלשנים לגבי מקור השם ל"כינוי" באנגלית: "nickname". יש טוענים שהמקור מאנגלית עתיקה, an eke-name, כלומר שם נוסף, ואחרים סוברים שהוא בא מהצרפתית, כלומר "שם-בוז".

⁴⁵ לדוגמא, עיינו בהרחבה ברשימות "כללים בדקדוקי הכתיבה של שמות לועז", כתבי הגרי"א הענקין ח"א (ניו יורק תשמ"א), עמ' רכ"ט-רל"ו, וברבים מספרי השו"ת בחלק אבן העזר.